

ИЗБИРАМЕ СИГУРНОСТ

ПРОЕКТ ЗА СООБРАЌАЈНО ОБРАЗОВАНИЕ

Од големите градови до малите населени места, секојдневниот живот на секој од нас е обележан со патување, било да е тоа да го премине урбаниот простор или да се движиме во вонградски простор за да стигнеме до училиште, работа или да се вратаме дома. Рутина составена од суштински правила за безбедно движење но и од навики и мало невнимание може да не натераат да забораваме на важноста на претпазливоста и правилата.

Поради оваа причина се роди проектот „Sicuri per Scelta“. Muoversi. Con intelligenza, иницијатива посветена на едукација за безбедност на патиштата која има за цел да ја подигне свеста кај сите учесници во сообраќајот за почитување на условите, усогласеност со правилата и промовирање на правилна перцепција на ризикот. Со распределба на

300 илјади евра, проектот е поддржан од мрежа на тела активни во областа: Provincia di Cuneo,

Fondazione CRC, Fondazione CR Fossano, Fondazione CR Saluzzo e Fondazione CR Savigliano

со

научна соработка на S.I.P.Si.Vi(Società Italiana di Psicologia della Sicurezza Viaria)

(Италијанско здружение за психологија за безбедност на патиштата)е il patrocinio dell'Ufficio Scolastico Regionale(и

покровителство на Подрачното училиште)

За три години, од 2024 до 2026 година,

;Безбедно по избор; ќе ги посети сите во

училишта од сите нивоа во регионот,

пренесувајќи ја пораката за безбедност на патиштата директно до учениците,

предлагајќи

пристап кој има за цел да шири познавања

преку комбинирање теоретски елементи,

моменти на размислување и игри за играње

во класот и во семејството.

Првата година има намера да промовира силна културна акција посветена на зголемување на перцепцијата на ризикот од патишта, помагајќи да се намали зачестеноста и сериозноста на сообраќајните несреќи и да се зголеми опасноста од ризично однесување на патиштата.

Оваа публикација со наслов; Dove andiamo? („Каде одиме?“) е посветена на ученици од 9 и 10 години и ќе биде дистрибуирана до одделенијата од четврто одделение од општинските училишта учесници во проектот. Посветена е на превезениот патник, улога која навистина ги вклучува сите учесници во сообраќајот, од која било возраст: момчињата и девојчињата кои посетуваат четврто одделение во основните училишта на овој начин стануваат вистински промотори на доблесно патно однесување не само за себе, туку и за членовите на нивното семејство и возрасните кои се нивни пример за следење. Преку стрипови и во придружба на стручен помошник,

на овие страници ќе можете да го откриете однесувањето што треба да ги имате кога патувате како патници и кое никогаш не треба да се заборава при возење.

Џани, детето главна улога во мини-книгата, експериментира во улога на патник што го превезуваат различни возрасни лица, значајни и различни искуства за неговиот личен однос со ризикот во патувањата.

4 ситуации за размислување во однос на безбедноста на патникот што се превезува и можност преку игра за набљудување на комплексноста на урбаната средина.

Мини-книгата, наменета за 9-годишни деца, ја илустрира на дидактичко-едукативен начин го претставува ризикот на патот и нуди опции за размислување со предлагање за усвојување на примероци за коректно однесување на патиштата.

Ситуација 1 - Поркупинот/еж/ НЕ ЗАСТАНУВА
Џани е 9-годишно момче, живее на село и секој четврток во доцните попладневни

часови го посетува гратскиот спортски центар за фудбалски тренинзи. Ноември е месец, со врнежливо време, неговиот татко го чека Џани пред центарот да го однесе дома.

Кога влегува во автомобил, детето се чувствува пренатрупано од јакната и не сака да го врзе безбедносниот појас.

Џани изразува типична предрасуда:

безбедносниот појас е навистина толку корисен дури и на кратки и секојдневни патувања? Но, еве го прекорот од неговиот татко и Џани, послушно, се закопчува.

Таткото ја знае обврската утврдена со кодот на патот: кога работи моторот, мора да го корисриш појасот, секогаш.

Одеднаш се случува неочекуван настан: еж го преминува патот, принудувајќи го таткото да преземе акција:

ненадејно сопирање.

Возачот и сопатникот се исплашени, но не се повредени, затоа што секој бил заштитен со својот сигурносен појас.

Членот 172 од Кодексот за автопат го регулира превозот на деца во автомобили.

Ако 9-годишното дете е високо помалку од 150 см, тоа мора да биде прицврстено на седиштето за деца (седиште или потпорно седиште), погодно за тежината на детето, од одобрен тип.

Кога детето ќе достигне висина од 150 см, може безбедно да патува седејќи директно на седиштето користејќи ги сигурносните појаси прицврстени.

СЕКОГАШ, во секоја ситуација на возење.

Во Европската Унија, автомобилските бустери се регулирани со две различни прописи.

Важно е да ја проверите етикетата нанесена на потпорното седиште: таа го означува кодот за безбедност на децата.

R44/04: е регулатива што ги класифицира потпорните седишта врз основа на тежината на детето; овие седишта се продаваат до 31 август 2024 година и може да се користи легално и безбедно во следните години.

R129/i-Size: тоа е поновото правило кое се заснова на многу технолошки безбедносни тестови; класифицирајќи ги зголемувањата врз основа на висината на детето; го прави потпирачот за грб задолжителен за деца со висина до 125 см, за подобра заштита во случај на страничен удар.

Понатаму, постои механизам ISOFIX за прицврстување на потпорното седиште за седиштето на автомобилот: тоа е означено како најбезбедно.

ИНФОРМИРАЈТЕ СЕ И ОСТАНЕТЕ ИНФОРМИРАНИ!

Ситуација 2 - ТЕДИ НЕ Е НА СЕДИШТЕТО

Луиза е горда што го положила возачкиот испит: конечно може да го користи автомобилот на мајка си!

Денес Луиза ги придружува Џани и Алиса до куќата на нивните баба и дедо кои живеат на околу 30 километри: за децата е посебна прилика, не секој има сестра со возачка дозвола! Џани седи на подигнато

седиште на задниот дел, Алиса на нејзиното детско седиште, држејќи го Теди во рацете; Луиза го пали моторот додека зборува на својот мобилен телефон и тргнува.

Плишеното мече на Алис и се излизнува од рацете и паѓа на подот од автомобилот; Џани не се двоуми да се откопча додека автомобилот е застанат за момент на семафорот иако нема контрола од возрасно лице.

Во моментот кога семафорот свети зелено, Луиза поаѓа со силно забрзување, а Џани, откопчан и со намера да го земе плишаното мече, го удира десниот образ во внатрешниот дел од вратата нанесувајќи си силна болка. Од ова искуство Џани научува дека: уште како дете е можно да научите да бидете претпазливи и одговорни и да придонесете за вашето безбедносно однесување.

Членот 173 од Упатство за патот му забранува на возачот да користи телефони и компјутери, лаптопи, преносни компјутери.

Можат да се користат:

звучникот;

слушалките во едното уво;

Bluetooth од автомобилот преку гласовни команди.

Според експертите, користењето мобилен телефон додека возите ја зголемува веројатноста за сообраќајна несреќа за 4 пати во споредба со тоа да не го користите бидејќи потребни се повеќе секунди за: да ја согледате опасноста ~ реагирајте за да ја избегнете ~ го запрете возилото ~ време на реакција ~ простор за реакција ~ простор за сопирање.

**ИНФОРМИРАЈТЕ СЕ И ОСТАНЕТЕ
ИНФОРМИРАНИ!**

Ситуација 3 - И ВОЗЕЊЕТО Е УМОР

Мајката организирала посета на пријатели кои живеат на оддалеченост на околу 700 километри, се тргнува во четврток доцна попладне и враќање во недела навечер, патувајќи во големиот автомобил кој е посоодветен за долги патувања. И еве доаѓа моментот кога траба да се подготвиме за патувањето назад во Пиемонт.

Стрипот го опишува патувањето на враќањето до дома.

По 3-те дена поминати со пријателите, дома ги носите не само спомените од среќните мигови;

всушност, околу возилото има куфери, ранци, торби и пакети:

за безбедно патување важно е добро да се распредели товарот на автомобилот.

Дури и малото куче има свое место: Џани го објаснува дека кучето Лав мора да патува во багажникот, во соодветниот носач.

Станува темно, бучавата на моторот им го олеснува спиењето на Џани и Алиса, додека нивната мајка вози со претпазливост но уморот насобран во текот на денот и само неколкуте часови посветени на спиењето во текот на последните 3 дена и' отежнуваат да остане будна.

Конечно, еве бензински сервис... време е за пауза!

Како превезувате животно со автомобил?

Членот 169 од Кодексот за автопат дозволува да превезувате домашно милениче во автомобил, ако се чува во соодветниот кафез или контејнер или во задниот дел посебно поделен со мрежа или слично.

Всушност, однесувањето на животните не е предвидливо: дури и ако многу добро го познавате вашето куче или вашата мачка, таа може да се исплаши од неочекуван настан и, ако се остави слободно да се движи внатре во

возило, би го вознемирило возачот што може да претставува многу висок ризик.

Кои се обврските на возачот?

Членот 141 од Кодексот за автопат го нагласува фактот дека возачот не смее да претставува опасност за себе и за другите.

При возење задолжително е:

- регулирање на брзината избегнувајќи каква било опасност за безбедноста на луѓето и работите

- секогаш одржувајте контрола над вашето возило

- да бидете способни да го направите секое движење во безбедни услови, вклучувајќи и правилно сопирање, навремено, во границите на видното поле и пред секоја предвидлива пречка.

Таканаречениот „замор на возачот“ ја отежнува задачата за возење.

Поспаноста која се јавува при возење е една од главните причини за тешки сообраќајни

несреќи на автопат (1 несреќа од 5) бидејќи значително го намалува капацитетот за реакција.

Со заспивање, возачот ја губи свеста за непосредната опасност.

Често мислиме дека можеме да му одолееме на претстојниот сон, но спиењето помалку од 5 последователни часа ја зголемува за 4,5 веројатноста за поспаност додека возите. Најдобрата превенција се случува пред поаѓање, планирајте го одговорно патувањето.

Во текот на патувањето, пак, во случај на замор на возачот, експертите објаснуваат дека за тоа постои само еден правило излаз, стоп (пит стоп) на безбедно место за „пауер дремка“: тоа е кратка дремка „засилено“, трае околу 20 минути, потоа неколку вежби за истегнување на рацете и нозете... и можете да продолжите.

ИНФОРМИРАЈТЕ СЕ И ОСТАНЕТЕ ИНФОРМИРАНИ!

Ситуација 4 - ДОБРИ НАВИКИ ЗА ШИРЕЊЕ

Со доаѓањето на летото време е за одмор.

Подготвени да заминат на ново

патување, членовите на семејството се

потсетуваат на правилата за безбедност на

патиштата за да се разбере нивното значење

и да се пренесат во сопственото однесување.

Во оваа последна ситуација, прашањата од

случајот со ежот се заменети со семеен

дијалог и подготвеноста да се направи

промена во личното однесување.

Мајката се подготвува да го вози семејниот

џип и го исклучува мобилниот телефон пред

да влезе во возилото.

Џани се сеќава како функционираат

седиштата и потпорните седишта, важно е да

ја споредите вашата висина и вашата

тежина со акронимите на етикетите на

системот за врзување.

Во кои возила може безбедно да патува 9-годишно дете?

Дете не може да се превезува на електричен скутер, скутер или работни возила (комбиња, камиони), на земјоделски возила (трактор).

Во училишниот автобус мора да ги врзе безбедносните појаси, доколку се опремени.

Во такси може да патува само на задното седиште ако е придружено од лице на возраст од 16 или повеќе години години.

5

Во автомобилот може да патува седејќи директно на седиштето ако има достигнато висина од 150 см; во спротивно мора да го користи соодветното детско седиште, секогаш прицвтстено.

Во случај на сообраќајна несреќа: седиштето на автомобилот мора да се смени.

ИНФОРМИРАЈТЕ СЕ И ОСТАНЕТЕ
ИНФОРМИРАНИ!

КОЛКУ ГИ ПОЗНАВАТЕ ПРАВИЛАТА ЗА
БЕЗБЕДНОСТ НА ПАТОТ?

Ајде да дознаеме заедно!

Детето избира возрасен на кого може да ги
постави прашањата од оваа страница.

Целта на квизовите не е евалуативна,
напротив, тие имаат за цел да активираат
дискусија/дијалог во семејството со цел да се
врежат фундаменталните поими за
безбедноста на патиштата.

Возрасниот мора да одговори искрено, без да
бара одговори на својот мобилен телефон.

Со носењето на прашалникот со пополнетите
одговори во своето училиште, детето ќе
увиди дека сопствената посветеност и труд е
наградена.

1) Безбедносни појаси:

а. тие се задолжителни само на автопатот Т Н

б. не се задолжителни на задните седишта Т

Н

в. тие се задолжителни само за деца под 18
Т Н

г. ако одиш полека, не ти требаат Т Н

д. ако се правилно прицврстени, можат да ви
го спасат животот Т Н

2) Сообраќајна несреќа се случи поради...

а. околност/лоша среќа Т Н

б. потценување на ризикот на патот Т Н

в. брзање/невнимание Т Н

г. недостаток на контроли Т Н

3) Веројатноста за несреќа е поголема:

а. на автопатот Т Н

б. на вонградски патишта (надвор од град) Т
Н

в. во градот Т Н

г. горе-долу е исто на сите патишта Т Н

4) Во случај на дожд, снег или магла:

а. подобро е да се намали брзината Т Н

б. неопходно е да се самоконтролира
стресот/стравот Т Н

в. можеш да возиш како во нормални услови
Т Н

г. нема посебни опасности Т Н

е. времето за реакцијата може да биде подолго Т Н

5) Времето на реакција:

а. зависи од брзината на движење Т Н

б. трае околу 1 секунда Т Н

в. зависи од состојбата на возачот Т Н

г. времето кое минува од кога ќе се согледа опасноста до моментот во кој почнуваме да дејствуваме за да ја избегнеме Т Н

д. станува побавно ако направите две дејства истовремено Т Н

6) Просторот за реакција:

а. зависи од брзината на движење Т Н

б. се мери во метри во секунда (m/s) Т Н

в. зависи од временските услови (дожд, снег, итн.) Т Н

г. е растојанието поминато за време на реакцијата Т Н

7) Бирањето телефонски број на вашиот мобилен телефон додека возите ја зголемува веројатноста за несреќа до:

а. двапати Т Н

б. четири пати Т Н

в. дванаесет пати Т Н

г. не ја зголемува веројатноста за несреќа Т Н